

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี จีวรทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 3)

จากความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยลงในหลักสูตรการศึกษา โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งหวังให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีความรอบรู้ โดยระบุเรื่องเกี่ยวกับการอ่านไว้อย่างชัดเจนในจุดหมายของหลักสูตรข้อที่ 2 มุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า และข้อที่ 3 ที่มุ่งให้ผู้เรียน มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ (กรมวิชาการ, 2544) อีกทั้งในสาระการอ่าน ในกลุ่มสาระภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานไว้ว่าเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน และในส่วนของ การจัดหลักสูตร กล่าวว่าช่วงชั้นที่ 1 และ 2 คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ

หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ... และแนวการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในช่วงชั้นที่ 2 จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานกลุ่ม... เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ (กรมวิชาการ, 2544)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยมิได้มุ่งเพียงการอ่านออกเขียนได้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะเน้นความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา จนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจในการหาเหตุผลและรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ (กรมวิชาการ, 2534 อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2540)

ในปีพุทธศักราช 2546 นี้ นับเป็นมงคลวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา ทางกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ขึ้นมาเพื่อมุ่งเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นการรวมพลังคนไทยทั้งชาติ เพื่อปลูกฝังสร้างนิสัยให้เด็กไทยรักการอ่าน รวมทั้งเพื่อมุ่งสร้างสรรคสังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้นโยบายความคิด วางทุกงาน อ่านทุกคน มุ่งสร้างกระแสแห่งการเรียนรู้และรักการอ่านอย่างกว้างขวางเพื่อมุ่งให้เด็กเยาวชนและคนไทยตระหนักถึงว่าการอ่านคือเส้นทางสู่ความสำเร็จ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการให้โรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชนร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนและจัดกิจกรรม วางทุกงาน อ่านทุกคน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ (กรมวิชาการ, 2546)

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการศึกษาหาความรู้โดยการอ่านนั้นมีความสำคัญต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ทั้งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยสนองความอยากรู้ อยากเห็นของมนุษย์ได้ทุกเรื่อง (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 2) การส่งเสริมให้เยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน มีทักษะในการอ่าน จะทำให้เป็นนักอ่านที่ดี มีภูมิคุ้มกันการครอบงำทางปัญญา รู้เท่าทันคน ทันเหตุการณ์ ก้าวทันไปกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างดี (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร, 2544, หน้า 18)

นอกจากนี้การอ่านหนังสือเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ใช้เงินน้อย และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน (สุวรรรัตน์ เกษราพันธ์, 2537, หน้า 45 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 7) และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านป้ายโฆษณา ฉลากยา วิธีการปรุงอาหาร อ่านสัญญาซื้อขาย สัญญากู้เงิน การอ่านบัญชีรายการต่างๆ อ่านจดหมาย อ่านรายงานต่างๆ อีกทั้งการอ่านยังเป็นการช่วยพัฒนาจิตใจ และความคิดให้เจริญงอกงามโดยเฉพาะหนังสือที่มีสาระทำให้คนเราเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและที่สำคัญที่สุด เข้าใจชีวิต หนังสือที่ดีสามารถยกระดับจิตวิญญาณของมนุษย์ (เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์, 2541, หน้า 54)

เนื่องจากการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน ให้มีความรอบรู้ในสรรพวิทยา มีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา (วาสนา บุญสม, 2542, หน้า 58) ดังนั้นในการเรียนการสอนจะพบว่าคนที่เรียนหนังสือเก่ง มักจะอ่านหนังสือเก่ง คนที่เรียนหนังสือไม่เก่งมักจะไม่นิชอบอ่านหนังสือ คนที่จะเรียนหนังสือจนประสบความสำเร็จและสามารถศึกษาต่อในระดับสูง ๆ ได้นั้นจะต้องเป็นนักอ่าน อ่านอยู่เป็นประจำ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542) แต่การอ่านมิใช่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ต้องมีการเรียนการสอน และการฝึกฝน การอ่านมิใช่ปลายทางแต่เป็นเส้นทางนำไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์ของชีวิตโดยทั่วไปเราเห็นว่าสิ่งที่ดีอยู่ในหนังสือ ซึ่งผู้เขียนได้พิจารณาถกเถียงมาแล้วโดยรอบคอบที่จะนำเอาสิ่งที่ดีมาถูกต้องตามหลักวิชาและศีลธรรมไม่มีเจตนามุ่งร้ายแก่ผู้อ่านซึ่งอ่านแล้วก็เกิดพลังที่ดี (แมนมาส ขวลิขิต, 2546)

สิ่งที่เป็หัวใจของการอ่านอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ และลักษณะของการอ่านที่แท้จริงได้แก่การทำความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน (บัญญัติ อึ้งสกุล, 2544, หน้า 68) ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการอ่านประเภทใดล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันนั่นก็คือ เพื่อให้เข้าใจในข้อความที่อ่านนั่นเอง แต่ปัจจุบันครูที่สอนในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่มักยังคงใช้กระบวนการสอนแบบเดิม คือเน้นการสอนอ่านออกเสียงอย่างถูกต้อง ไม่มุ่งเน้นความเข้าใจ จึงเกิดปัญหาอ่านได้แต่ไม่เข้าใจเรื่อง ไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ อีกทั้งไม่สามารถจำเรื่องราวที่อ่านได้ ทำให้การอ่านไม่มีความหมาย (ขจรวรรณ สุภา, 2538) ไม่สามารถใช้การอ่านไปสร้างประโยชน์ให้กับตนเองได้ ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา อาทิ คนที่อ่านหนังสือไม่เก่ง อ่านช้า หรือเก็บความไม่เป็น จะทำให้เสียเวลามากในการอ่านสิ่งที่ต้องการทราบ ผลก็คือทำให้เสียโอกาสที่จะได้อ่านหนังสือจำนวนมากที่มีอยู่ในโลกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทั้งนี้เพราะการอ่านน้อยจะทำให้เป็นคนที่มีความรู้แคบ ในทางตรงกันข้ามนักอ่านที่ดี ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยก็สามารถจะเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว และเมื่ออ่านมากเข้า ความรู้ ความคิดและจิตใจของเรา ก็จะเบิกบาน ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (กัลยา ยวนมาลัย, 2539)

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่าสภาพปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น (ทองคูณ หงษ์พันธ์, 2546)

จากงานวิจัยของขจรวรรณ สุภา (2538) ได้สรุปว่า นักเรียนประถมศึกษาส่วนมากอ่านออกเสียงได้ แต่ความสามารถด้านการจับใจความจะต่ำจึงควรหาแนวทางแก้ไขปรับปรุง พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้กับนักเรียนประถมศึกษา ส่วนปัญหาด้านความเข้าใจเจริญ กุ้เขียว (2540) ได้สรุปปัญหาความเข้าใจในการอ่านระดับต่าง ๆ มีอันได้แก่ ระดับข้อเท็จจริงเกิดจากการแปลความหมายผิด ระดับการตีความเกิดจากการ จับใจความสำคัญไม่หมด และ ระดับการประเมินค่า เกิดจากการแปลความหมายผิด

กรมวิชาการ (2544) เสนอแนะแนวการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ภาษาไทยว่า ครูผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับ ผู้เรียน อีกทั้งสามารถคิดค้นเทคนิค กลวิธี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำมาใช้ให้เหมาะสม

จากงานวิจัยของ ฉัฐยากร แก้วทนต์ (2545) พบว่า การอ่านโดยใช้เทคนิคแผนผัง ความคิดส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่าการอ่านแบบปกติ และจากงานวิจัยของ ศรีจรรยา บุญเลิศ (2545) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการสอนโดยใช้ผังกราฟฟิกในการสรุปบทเรียนสูงกว่า ก่อนได้รับการสอน

จากข้อมูลดังกล่าววิธีที่สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น ก็คือ การใช้แผนผังความคิด เนื่องจากแผนผังความคิดเป็นแผนผังที่แสดงถึงการเชื่อมโยงแนวคิดของ ผู้เขียนแผนผังนั้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการอ่าน การฟัง การคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อำไพ ลัคนานุสรณ์, 2545, หน้า 3)

จากสภาพปัญหาการสอนและแนวทางดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบ ความเข้าใจในการอ่านระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเพื่อจะสมารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการสอนอ่านเพื่อพัฒนา ด้าน ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิด
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยวิธีแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดกับการสอน โดยวิธีแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดมีความเข้าใจ ในการอ่านภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีการสอนอ่านแบบปกติมีความเข้าใจในการอ่าน ภาษาไทยหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนตามกระบวนการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิด มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครูภาษาไทยได้นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีสอนอ่านที่ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน
3. เป็นแนวทางในการสอนอ่านความเข้าใจในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป
4. เป็นแนวทางในการสอนอ่านความเข้าใจในวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนบ้านมาตาพุด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 6 ห้องเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนบ้านมาตาพุด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 2 ห้องเรียน โดยการสุ่มดังนี้
 - 2.1 สุ่มห้องเรียนโดยวิธีจับสลาก 2 ห้องเรียนจากห้องเรียนทั้งหมด 6 ห้อง
 - 2.2 สุ่มกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยวิธีจับสลากห้องเรียน 2 ห้องนั้นเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และ กลุ่มควบคุม 1 ห้อง
3. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิด และวิธีสอนอ่านแบบปกติ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน
4. ระยะเวลา

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์
5. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นบทอ่านร้อยแก้ว ประเภทนิทาน เรื่องสั้น บทความสารคดี ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิด เป็นวิธีที่ให้ผู้เรียนสร้างแผนผังในเรื่องที่อ่านตามความเข้าใจ แล้วผู้เรียนสามารถอธิบายแผนผังนั้นให้ผู้อื่นเข้าใจ และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ โดยใช้วิธีสอนตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สร้างพื้นฐานการอ่าน

1.1 ครูเสนอชื่อเรื่องให้นักเรียนลองคาดเดาจากชื่อเรื่อง จากภาพว่าน่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเนื้อหอย่างไร

1.2 ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบการคาดเดาของตนเอง

1.3 ครูซักถามความหมายของคำ สำนวนจากเนื้อเรื่อง

1.4 ให้นักเรียนหาคำศัพท์ที่สนใจจากในเรื่องแล้วเขียนคำอ่าน และหาความหมายด้วยตนเอง หากมีคำใดที่นักเรียนไม่สามารถหาความหมายได้ ก็นำคำนั้นมาอภิปรายร่วมกัน ช่วยกันคิดหาความหมายที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 ให้แนวการเรียนรู้

2.1 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องแผนผังความคิด

2.2 ให้นักเรียนจับใจความเรื่องที่อ่านโดยหาคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญกับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง แล้วเขียนคำเหล่านั้นลงบนกระดานคำ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด เช่น

2.2.1 เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

2.2.2 ในเรื่องมีตัวละครใดบ้าง

2.2.3 เกิดเหตุการณ์อะไรบ้าง

2.2.4 ฯลฯ

2.3 ครูและนักเรียนช่วยกันพิจารณาว่าคำใดควรเป็นคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญ คำใดเป็นคำรองหรือวลีที่เป็นความคิดรอง

ขั้นที่ 3 ฝึกปฏิบัติ

3.1 ครู ซักถามทบทวนเรื่องการเขียนแผนผังความคิด

3.2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ช่วยกันพิจารณาความสัมพันธ์ของคำหลักหรือวลีที่เป็นความคิดสำคัญ กับคำหรือวลีที่เป็นความคิดรอง

3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันนำคำหลักและคำรองมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์เขียนเป็นแผนผังความคิด

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบการเรียนรู้

4.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตรวจสอบแผนผังของตนเองโดยเทียบกับเนื้อเรื่องเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหา แล้วทำการปรับปรุงแก้ไข

4.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานของตนแลกเปลี่ยนกับของเพื่อนกลุ่มอื่น ช่วยกันตรวจสอบผลงานของกันและกันแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขผลงานให้เรียบร้อย

ขั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้

5.1 ให้นักเรียน สรุปใจความสำคัญเรื่องที่อ่านโดยใช้แผนผังความคิดของตนเอง

5.2 ให้นักเรียนบอกจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่าน

5.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มบอกข้อคิด หรือความรู้ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

5.4 ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

2. การสอนอ่านแบบปกติ หมายถึง การสอนตามวิธีที่กำหนดในแผนการสอนของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านมาบตาพุด โดยมีแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ

1.1 ครูสร้างความสนใจของนักเรียนโดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น

1.1.1 ใช้การสนทนา ชักถาม

1.1.2 รูปภาพที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านแล้วแสดงความคิดเห็น

1.1.3 เล่าประสบการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

1.1.4 ทบทวนเรื่องที่เคยอ่านมาแล้ว

1.1.5 ร้องเพลง

1.2 ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการอ่านให้ได้ใจความสำคัญ โดยการพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า เรื่องที่อ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร หรือ เรื่องนั้นมีสาเหตุจากอะไร ทำให้เกิดผลอย่างไร หรือ เรื่องนั้นเป็นการเปรียบเทียบสิ่งใด มีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการอ่าน

2.1 ให้นักเรียนอ่านในใจ เนื้อเรื่องที่กำหนดให้ แล้วคิดตั้งคำถาม เพื่อให้ได้คำตอบในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง

2.2 ครูชี้แนะให้นักเรียนสังเกตคำศัพท์ คำยากต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง

2.2 ให้นักเรียนอ่านคำศัพท์ คำยากต่าง ๆ ในเรื่อง

2.3 ครูซักถามเกี่ยวกับความหมายของคำต่าง ๆ ในเรื่องนั้น และให้นักเรียนใช้พจนานุกรมในการหาความหมาย

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

3.1 ครูซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน แล้วเขียนเป็นข้อคำถาม ให้นักเรียน

ตอบ

3.2 ให้นักเรียนจัดกลุ่มฝึกตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่านแล้วผลัดกันถามและตอบ

ภายในกลุ่ม

3.3 แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนกันถามและตอบเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้

4.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องทีอ่านจากคำถามและคำตอบที่เตรียมไว้

4.2 ให้นักเรียนบอกข้อคิด หรือความรู้ที่ได้จากการอ่านเรื่องนั้น ๆ

3. ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในด้านการแปลความหมายของคำ สำนวน โวหาร เข้าใจการเปรียบเทียบ จับประเด็นสำคัญ ดีความ สรุปความ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น